

Innhold

Forord	11
Kapittel 1	
Prolog	
Den frie lekens vilkår	15
<i>Vibeke Glaser, Cecilie Dyrkorn Fodstad & Morten Sæther</i>	
Kapittel 2	
Kunsten å erobre paradiset på et blunk?	25
<i>Et blikk på barns lek og rampestreker som avgrensede meningsprovinser</i> <i>Kjetil Steinsholt og Ola Harstad</i>	
Innledende smuler: Lek som gåtefull og flertydig forestilling	25
Lekens retoriske former. Brian Sutton-Smith og lek som adaptiv variabilitet?	27
Barn i lek er ikke lenger herre i eget hus: selvforglemmelsen	30
Rampestreker: spenning, usikkerhet og provokasjon	
– barna er herre i eget hus	32
Lek og rampestreker som avgrensede meningsprovinser	37

Kapittel 3**I Dionysos' fotspor – lek som eksistensielt grunnfenomen** . . . . . 45*Hilde Merete Amundsen*

Innledning	45
Ansats – det flyktige og ambivalente lekbegrepet	46
Eugen Fink (1905–1975) – en pre-rasjonell tenker	48
De menneskelige grunnfenomener	50
Grunnfenomenet lek	51
Lekens ontologiske mening	53
Lekens uvirkelighetskarakter	54
Lekens todimensjonalitet	57
Lek som symbolsk representasjon	61
Lovtale til den frie leken	61

Kapittel 4**Lek som livsorientering – en kilde til helse** . . . . . 65*Vibeke Glaser*

Innledning	65
Barns lek og lekenhet	66
Hans-Georg Gadamer om lek som barnets livsorientering	67
Gadamer om lek og forståelse	69
Aaron Antonovsky om helse og livsorientering	70
Diskusjon om lek, livsorientering og helse	74
Avslutning	75

Kapittel 5**Leken som grenseoverskridelse** . . . . . 79*Svein Sando*

Innledning	79
Anstrøk 1	80
Anstrøk 2	80
Tese	81
Transcendens og immanens	81

Problemstilling, materiale og metode	82
Bishop: Lek er en fundamental matematikkaktivitet	84
Johan Huizinga: Samfunnet er gjennomsyret av lek	86
Nicolaus Cusanus: spill som åpner for hemmeligheter ved vår eksistens	89
Visdommen i Salomos ordspråk: Skapelse er lek	93
Avslutning	98

Kapittel 6

Observasjon – en utfordring for barns subjektposisjon? 101

Marit Kanstad

Innledning	101
Observasjon kan posisjonere barn som objekt	102
Voksnes deltakelse kan forstyrre barns frilek	104
Objekt- og subjektposisjoner kan forstås som dynamiske	106
Å flytte observasjonsfokuset bort fra enkeltindividet	107
Barn i samspill med mennesker, materiell og fenomener	109
Samkonstruksjoner mellom voksne og barn	112
Åpen kommunikasjon om observasjon og deltakelse	114
Avslutning	115

Kapittel 7

Småbarns lek og lekende voksne i bevegelse mellom orden og kaos i samlingsstunder 119

Cecilie Dyrkorn Fodstad og Henriette Jæger

Innledning	119
De yngste barna	120
Makt, motstand og lekenhet – samlingsstunden som organisering . .	121
Teoretisk bakteppe	122
Fokus på noe tredje	122
Voksnes forventninger og barns motstand	123
Materiale	125
Narrativer	126

Drøfting	129
Barnehageansattes lekenhet og improvisasjon	129
Avslutning	134

Kapittel 8

Barns lek med sang	137
---------------------------------	-----

Morten Sæther

Innledning	137
Forskning og teoretiske perspektiver på spontansang	138
Spontansang og lek	139
Spontansang som motstand	142
Spontansang og improvisasjon	144
Metode	145
Forskningsetikk	146
Analyse	147
Hva synger barna om i sin spontansang?	147
Spontansangens funksjon	149
Barnehagelærernes møte med barns spontansang	151
Avslutning	153

Kapittel 9

«Utstengt fra lek i barnehagen»	157
--	-----

Hvordan oppleves det? – og hva ønsker barn seg da?

Kari Nergaard

Innledning	157
Teoretisk forankring	159
Metode	162
Utstengtoplevelsen	163
Ensom, trist og forlatt	165
Følelser og tanker som oppstår	166
Hva ønsker barn seg av empati når de blir utstengt fra lek	168

Å få leke	168
Fysisk morsomme og vennskapelige uttrykk	170
Personalets rolle og betydning	171
Avslutning	172

Kapittel 10

Bevegelseslek i barnehagen	175
---	-----

«Magesug og mageplask»

Kathrine Bjørgen

Innledning	175
Kjennetegn på barns bevegelseslek	177
Bevegelsesteori	179
Opplevelshøydepunkt i bevegelseslek	180
Bevegelseslek og kroppslig selvbevissthet	182
Bevegelseslek og kroppslig utvikling	183
Bevegelseslekens dimensjoner «magesug og mageplask»	184
Gutter og jenter i bevegelseslek	185
Hvordan fremme vilkår for barns bevegelseslek i barnehagen?	186
Avslutning	189

Kapittel 11

Jeg vet ikke hva jeg har sagt før den andre har svart	193
--	-----

Børge Kristoffersen og Audun Mollan Kristoffersen

Innledning	193
Narrative Reticulation	195
Forfatterens posisjon	199
Læreren, Tindra og Sofia	200
Lillebror og godteposen	203
Samspill og lek i lys av NR	205
Avslutning	206

Kapittel 12

Epilog

Er fri leg fri? 209

Torben Hangaard Rasmussen

Om forfatterne 219

Referanser 223

Register 245